

УДК 336.72

Руцька С.З.

Головне управління Пенсійного фонду України в Тернопільській області

ОСУЧАСНЕННЯ ПЕНСІЙНИХ ВИПЛАТ – СКЛАДОВА ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ

Rutska S.

MODERNIZATION OF PENSION PAYMENTS - A COMPONENT OF THE PENSION REFORM

Соціальна підтримка і забезпечення вчасної виплати пенсій для громадян, попри складність ситуації в публічних фінансах через повномасштабну війну, залишається пріоритетом уряду [3]. Відповідно до Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», індексація пенсій проводиться щороку з 1 березня з урахуванням рівня інфляції та динаміки середнього рівня заробітної плати у попередні три роки. Щорічну індексацію пенсій, як з 2017 року проводиться в березні називається «осучасненням». Щорічно виплати українцям на заслуженому відпочинку перераховують і з огляду на те, як піднімають зарплати, і з урахуванням інфляції.

Метою осучаснення (індексації) пенсії є збереження виплат українців від знецінення через інфляцію. Це особливо важливий механізм у 2023-му, оскільки традиційне підвищення мінімальної, максимальної пенсії та розміру надбавки за стаж призупинено. Слід зазначити, що прожитковий мінімум для непрацездатних осіб у 2023 році становить 2093 гривні. Відповідно до цього показника мінімальна пенсія дорівнює прожитковому мінімуму. Максимальна пенсія становить до 20930 гривень і складає 10 прожиткових мінімумів.

Осучаснення пенсій є невід'ємною складовою пенсійної реформи та дозволяє Уряду збільшувати пенсії понад рівень інфляції. Осучаснення пенсій – це приведення їхнього розміру у відповідність до сучасних показників розміру середньої зарплати за останні три роки. Це сприяє суттєвому збільшенню пенсійних виплат тим громадянам, яким пенсія не перераховувалася, що призвело до великого розриву у розмірах пенсійних виплат з громадянами, яким здійснювались перерахунки з дорахуванням напрацьованого страхового стажу та новопризначеним пенсіям.

Перерахунок пенсійних виплат з 1 березня 2023 року здійснений автоматично. Мінімальне збільшення склало 100 грн, максимальне – 1500 грн. Перераховано 10,5 млн пенсій, середній розмір пенсії становить 5219,69 грн. На виконання постанови Уряду від 24 лютого 2023 року № 168 «Про індексацію пенсійних і страхових виплат та додаткових заходів щодо підвищення рівня соціального захисту найбільш вразливих верств населення у 2023 році» проведено індексацію пенсій на 19,7%, підвищено розміри мінімальних пенсій та пенсійних виплат окремим категоріям пенсіонерів.

На коефіцієнт збільшення 1,197 проіндексовано пенсії, призначені відповідно до законів України:

– «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (пенсії із солідарної системи) – 9,0 млн пенсіонерів, середній розмір підвищення – 587,41 гривень;

– «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (пенсії постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи) – 0,1 млн пенсіонерів, середній розмір підвищення – 998,54 гривень;

– «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (пенсії військовослужбовцям) – 0,5 млн пенсіонерів, середній розмір підвищення – 1073,56 гривень.

До 0,9 млн пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» у період з 01.01.2020 до 31.12.2022 включно, які не підвищились з 1 березня, встановлено щомісячну доплату в розмірі 100 гривень.

Збільшено розміри мінімальних пенсій:

– 1,7 млн пенсіонерів, які досягли віку 65 років, не працюють, отримують пенсію із солідарної системи та мають повний страховий стаж не менше ніж 30 років у жінок і не менше ніж 35 років у чоловіків, – до 3120 гривень; середній розмір підвищення – 385,48 гривень;

– 0,1 млн пенсіонерів, які отримують пенсію по інвалідності (військовослужбовці та постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи) – на коефіцієнт збільшення 1,197.

– 0,5 млн пенсіонерів, яким виповнилося 80 років і більше, які отримують пенсію із солідарної системи та мають страховий стаж не менше ніж 20 років у жінок і не менше ніж 25 років у чоловіків, – до 3120 гривень;

– 0,3 млн пенсіонерів віком від 70 до 80 років, які отримують пенсію із солідарної системи та мають страховий стаж не менше ніж 30 років у жінок і не менше ніж 35 років у чоловіків, – до 3000 гривень;

– 2,1 млн пенсіонерів віком до 70 років, які мають страховий стаж не менше ніж 30 років у жінок і не менше ніж 35 років у чоловіків, та особам з інвалідністю I групи, які отримують пенсії із солідарної системи, – до 2760,00 гривень;

– 0,3 млн інших категорій пенсіонерів, які не працюють, – до 2520,00 гривень [4].

Слід зазначити, що з 1 березня 2023 року не відбулося осучаснення пенсійних виплат призначених у 2020-2022 роках, оскільки їх обчислення відбувалося з урахуванням показників середньої заробітної плати відповідно 7763,17 грн, 9118,81 грн, 10846,37 грн, які перевищують розмір показника середньої заробітної плати у розмірі 7405,03 грн, що склався під час цього річної індексації. Однак з 1 березня 2023 року, для таких одержувачів пенсійних виплат встановлено щомісячну доплату в розмірі 100 грн. Доплата 100 грн. встановлена в межах максимального розміру пенсії, визначеного законом (20930 грн.), додатково до виплат встановлених з 01.07.2021(100 грн.) та/або з 01.03.2022 (135 грн.).

Із 1 березня в Тернопільській області проведені перерахунки пенсійних виплат 259 440 особам, середній розмір підвищення становить 426,46 грн. та 7981 пенсіонерам з числа військовослужбовців та деяких інших категорій громадян, середнє підвищення – 1104,30 грн. Враховуючи, що станом на 01.03.2023 в Головному управлінні Пенсійного фонду України у Тернопільській області на обліку перебувало 270035 пенсіонерів, індексація пенсій проведена 99 відсоткам одержувачів пенсійних виплат.

Отже, осучаснення (перерахунок) пенсій громадянам є необхідним для того, щоб забезпечити збереження виплат українських громадян від знецінення через інфляцію та дотримання відповідних соціальних стандартів.

Список використаних джерел:

1. Головбух. Мінімальний розмір пенсії та мінімальний розмір пенсійної виплати: у чому різниця. URL: <http://surl.li/hdlkr>.

2. Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 року №105. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>.

3. Про індексацію пенсій. URL: <http://surl.li/hdlkz>.

4. Укрінформ. Перерахунок пенсій з 1 березня 2023 року. URL: <http://surl.li/hdIII>.